

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1:50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

Előre!

A helyzet napról-napra tisztázódik. A volt 67-es újságok, de leginkább a darabontoké a koalíció kormányra lépésének első percétől kezdve ádáz dühvel rontottak az új kormányra.

Napról napra hamis híresztelésekkel töltötték meg lapjaik hasábjait, hogy a koalíció nem maradhat uralmon, hogy semmi eredményt elérni nem fog, hogy becsapja a nemzetet, becsapja az országot és a vége ismét csak az lesz, a mi volt a megboldogult szabadelvű éra alatt. Minél inkább halad az idő, annál jobban látjuk, hogy bizony csak a hatalom elvesztése, az évtizedes megszakás, a gyűlölet volt az, a mely ez emberekből beszélt. Veszélyesnek hittük, hisz a régi szabadelvű rendszer kétségtelenül a vagyoni és szellemi intelligenciának túlnyomó többségét egyesítette magában, veszélyesnek láttuk, mert egytől tartottunk, hogy kislelkűségük országunkat egy időre még képes lesz visszatartani az Ausztriától való függetlenségre.

De nem úgy áll a dolog. Most tűnik csak ki, hogy a nagy nemzeti ellenállás milyen fontossággal bír, most aratják le csak annak gyümölcseit.

Nagyon korlátoznak vagy rosszhiszeműnek kell annak lennie, aki nem látja, hogy a koalíciónak egy éves regiméje után az önálló vámterület, az önálló magyar jegybank törvénybe iktatni nem fog; a ki nem veszi észre, hogy egy év alatt az ipar és kereskedelemre vonatkozó kedvező törvények egész arzenálja alkottatott; a kit nem győznek meg az események arról, hogy a nemzeti kormány dolgozik, hogy a nemzeti eszme győzött, diadalt aratott, hogy Magyarország az önálló fejlődés útján többé fel nem tartóztatható.

Az a csodálatos jelenség, hogy magában Ausztriában e tényt kénytelenek konstatálni, Berlinből hallatszanak hangok, melyek e dolgokról, mint befejezett tényekről számolnak be; az uralkodóház megbarátkozik e gondolattal s mégis itthon és csakis itthon vannak függetlenségünknek, szabadságunknak legnagyobb ellenségei.

Ha első helyen is állanak a nemzeti ségek, ezekkel megbirkózhatunk könnyen; de még mindig nagy fontosságot tulajdonítunk a magyar intelligens elem közreműködésének. Veszélyesnek már nem találjuk őket többé. Eltekintve attól, hogy egy jó részük már csatlakozott az új irányhoz, reméljük és bizunk benne, hogy napról-napra többen fogják zászlónkat követni. De ha nem tennék, ha továbbra is kislelkűek, aggodók maradnának, többé már nem képesek az áradatot feltartani. Nekünk csak nagyobb küzdelmet, nagyobb erőfeszítést kell kifejtenünk és a köztudat felébredésével ezek az urak teljesen elvesztik vezető szerepeiket, súlyukat és befolyásukat.

Nemcsak nemzeti érdek, de saját józanul felfogott önérdékük is sürgetően parancsolja, hogy eddig s nem tovább. Be kell látni minden hazafinak, hogy elérkezett az idő, a midőn minden téren a függetlenségnek nemcsak eszméje, de ténye is előkészítették, megvalósították, tudni kell, hogy elmúltak az idők, a midőn Bécsből korlátlanul kormányoztak bennünket, meggyőződni kénytelen min-

TÁRCA.

Meggyőződés nélkül.

Írta: Zöldi Márton.

A „Bajai Független Újság” eredeti tárcája.

A vádlott tagad. Alacsony homloku, zömök ember, barátságtalan villogású szürke szemekkel. Hangja tompa, rekedt. Egész valósága ellenszenves.

Csontos Imre a neve. Mesterségére nézve rostás. A tanuk szerint indulatos, erőszakos ember, ki már egyszer börtönt szenvedett súlyos testi sértésért. A tulajdon öccsének törte el a lábát egy igen jelentéktelen összekocsnás alkalmával.

Most azzal van vádolva, hogy feleségének egykori udvarlóját ölte meg és pedig előre megfontolt szándékkal. Azt maga sem tagadja, hogy néhány héttel a gyilkosság előtt halálosan megfenyegette. A tanuvallomások szerint ezt mondotta:

— Ha az én kezembe kerülsz, lepedőn visznek haza . . .

Az esküdtek a főtárgyaláson figyelmesen nézik a vádlottat, önkénytelen borzalmat éreznek, mikor tekintetük a vádlott nagy, csontos kezére esik. Felmerül bennük a nyugtalanító

gondolat, hogy milyen könnyű volt ezekkel a kezekkel megfojtani az áldozatot.

De Csontos Imre nem vállalja a tettet. Merően, dacosan hangoztatja, hogy nem is látta a végzetes estén.

Alibit nem tud igazolni. Legalább nem olyan módon, amely megnyugtató volna. Sőt, úgyszemint, mintha ellenmondásokba keveredne, mikor arról beszél, hogy hol járt azon a késő őszi estén. A védő ügyvéd, Barkady Tibor dr. alig 40 éves ember, teljesen kopasz fejjel. A tipikusan ideges fajtából való. Minden halott szó visszatükrözdik sápadt arcán. Fekete szeme élénken csillog, mikor a vádlottat kihallgatják. Megvan elégedve a vallomással és helybenhagyólag bólint. Nem mintha kételkednék bűnösségében, de tudja, hogy a konok tagadás az egyetlen mentség. Semmi egyéb nem segíthet a vádlotton.

Ugynevezett tény-tanu nincsen.

A gyilkosság a folyó partján történt, késő este, vaksötétben. A tanukihallgatások során a védő egykedvűen vonogatja a vállát, mintha azt mondaná: mi közünk nekünk ehhez a sok zagyva beszédhez.

Szempillája csak akkor kezd ismét idegebben rezegni, mikor a vádlott feleségét hallgatják ki. Jelentéktelen külsejű barna asszony, a fonyadt testén csak úgy lóg a selyem

pruszli, melyet ez ünnepi alkalommal magára vett. Az esküdtek eleinte érdeklődéssel nézik, aztán hamarosan konstatálják, hogy ezért nem volt érdemes ölni . . .

Az elnök megkérdezi tőle, hogy akar-e férje ügyében vallani. A törvény megengedi neki, hogy ne tegyen vallomást. Választhat szabadon, de ha vallani kíván, akkor az igazat kell megmondania.

Az asszony egy darabig habozik, aztán halkán feleli:

— Hát kérem én megmondok mindent, amit tudok.

— Járt-e maga után a meggyilkolt? kérdi az elnök.

— Járt kérem . . . néha.

— Leánykorában?

— Azóta is.

— Igaz, hogy ön panaszkodott emiatt a férjének?

— Hát megmondtam neki.

— Hogy van az, kérdi, hogy maga panaszkodott az urának, holott többen tudják, hogy nem egyszer maga hívatta a legényt?

Az asszony szemmel láthatóan zavart lesz, fülég elpirul és gondolkozik, hogy mit feleljen. Az elnök kiségit a zavarból.

— Erre, — mondja, — különben nem tartozik választ adni.

denki arról, hogy a magyar nemzet önmaga kormányozza magát. Nem lehet többé elzárkózni attól, hogy az európai politikában, mint önálló nemzet számottevő tényező vagyunk.

Ne aggodalmaskodjunk, ne kicsinyeskedjünk, az út egyengetve van, az akadályok egy jó része el van gördítve, egy kis összetartás közöttünk magyarok között, ne tekintsünk hátra, hanem menjünk a függetlenség, a boldogulás útján bátran és megnyugvással előre!

—n.

Néhány szó a városi kórház tüdővészeseket befogadó pavillonjáról.

A Bajai Független Ujság 15-ik számában egy lelkes cikk hívta fel a Bajai Kereskedelmi és Iparbank vezetőségének figyelmét azon körülményre, hogy váratlan nagy nyereségének a jótékonyosság oltárára szánt hányadát akkor fordítja a leghelyesebben jótékony célra, ha azt nem a különböző humanitárius és kulturális egyletek között forgácsolja szét, hanem valami nagyot, maradandó és áldásos emlékként alkodandó, a teljes összeget egy a közkórháznak területén tüdővészesek részére felépítendő pavillonra szánja. Legyen szabad nekem a nemes ideát más oldalról megvilágítanom.

Az első tüdővészeseket kezelő szanatóriumok megépítése után az egész művelt világ társadalmi azon probléma megfejtésén fáradozott, hogy kellő számú szanatórium létesüljön minden országban, hogy a szegény, ápolásra szoruló tüdővészesek mind befogadást nyerhessenek. Az eszme azonban születésével már magában hordta a teljes megvalósulás lehetetlenségének csiráját. A szanatóriumok ugyanis olyan drága intézményeknek bizonyultak, a melyeknek kellő számban való előállítására a társadalmi akció keretén kívül esik, mindent az államtól várni

pedig nem lehet. Már a telek megválasztása, canalizálása, vízvezetékéről való gondoskodás, a minden hygienikus követelménynek megfelelő intézet felépítése, berendezése, kellő szolgáltatás tartása, az egész rendkívül megdrágítja. Arról álmódzni tehát, hogy annyi szanatórium álljon fenn, a mennyire csak megközelítőleg is szükség lenne, nem lehet. Képzeljük csak el, Magyarországon van állandóan 500.000 tüdővészese ember. Ezek közül 60—70 ezer hal meg évente, tehát ugyanannyi kapja meg évenként a betegséget. Ha csak ezeket a kezdődő betegségben szenvedőket akarnók szanatóriumban 3 hónapra elhelyezni, akkor is 150 ágyas szanatóriumokat véve, csak a kezdődő betegek elhelyezésére 100—120 szanatóriumra volna szükség, és mi történne a többi 430 ezer tüdővészessel, kiknek baja előrehaladtabb.

A tapasztalat azonban arra tanított, hogy tüdővész nemcsak szanatóriumban gyógyul, hanem gyógyul mindenütt, ha csak nem feltűnően rossz indulatú a betegség — a hol az egyén jobb hygienikus viszonyok közé jut, jó levegőben, táplálékban, kellő nyugalomban van része, szóval a hol szervezete erősöbödik és így a betegség leküzdésére alkalmassá lesz. Mert a tüdővész tisztán a szervezet ellenálló képességének fokozásával gyógyítható.

Korányi tanár a tüdővész-ellenes küzdelem leglelkesebb bajnoka, mielőtt a budakeszi szanatórium létesült volna, klinikájának egy termét tüdővészesek befogadására rendezte be. A terem a klinikai kertre nyílt részen kapott állandóan friss, elég tiszta levegőt a nyitott ablakokon át, a betegeket fokozottan táplálták, a természet minutiózusan tisztán tartották, a betegek állandó pihenésére gondot viseltek és így egyes betegek 8—10 kiló súlygyarapodással hagyták el a klinikát, megerősödve és hosszabb-rövidebb időre gyógyulva.

Ezt minden kórház keretében meg lehet csinálni és ma a tendencia az is, hogy a kórházakban külön pavillonokban helyeztessenek el a többi betegektől a tüdővészesek. E pavillonok két osztályra vannak osztva, egy a könnyű, egy a súlyos betegek részére. Az

ily kórtermek rendszeren loggiával bírnak, melyen, mint a szanatóriumokban a betegek a nap legnagyobb részét a szabad levegőn, nyugágyakon fekvéssel töltik. A súlyos betegek izolálása azért célszerű, mert azok köpete fertőző lévén, a többi betegeket, a kikkel együtt feküdnének, a fertőzés veszélyének tennék ki.

Igy minden kórháznak meg volna a maga kis szanatóriuma, a mely a helyi és környéki igényeknek megfelelne. Mert, hogy fizetés nélküli helyre egy szegény beteget el lehessen szanatóriumban helyezni, az, ha meggondoljuk, hogy a tüdővész a szegény emberek betegsége és a legtöbb tüdővészese egyén szegény, a betegek nagy száma mellett ép oly véletlen, mint a milliós főnyeremény, míg a kórházban jelentkező beteg mindenkor helyet kap.

S hogy mily fontos az ily betegek elhelyezése azt csak az tudja, a ki már látta, hogy egy földes szobában az egyik ágyban fekszik a tüdővészese anyja, a másikban egy felnőtt fiú, a harmadikban egy serdülő leány és ezek köhögnek, köpködnek a földre és fertőzik a gyanútlan járkáló többi családtagokat.

A jótékony egyesületek nem vehetik zokon, ha nekik ez alkalommal a millióból kevesebb jutna, mert hisz nem a legszebb, a legigazabb, a legemberibb jótékonyosság-e segíteni betegeken, segíteni a hozzájuk tartozó egészségeseken? Hisz nagy tőke gyűjtésében kimerülő jótékony egyesületeinknek, ha a pénzügy nem is menne bele a szép terv kivételébe, talán egy kissé kötelessége volna saját anyagi erejével is egy excellens jótékony eszmét anyagilag támogatni. De hisszük és reméljük, hogy a kereskedelmi bank bölcs vezetői e szép gondolatot magukévá téve maradandóbb emléket állítanak fel maguknak, mint a milliós nyereménnyel, mert emlékeztük sok beteg ember és azok hozzátartozóinak szívében fog élni, kik a pénzügy jóvoltából jutnának tiszta meleg szobához és egy falat jó egészséget hozó élethez. Adja Isten, hogy így legyen.

a.

Az asszony könnyebűlten sóhajt fel, s kacsián lépked a tanuk padja felé. Útközben inkább kíváncsi, mint érdeklődő tekintetet vet a férjére, ki a legsúlyosabb vád terhével ül a vádlottak padján.

Balkady ügyvéd remekelt a védőbeszédjével. Rongyokra szaggatta a vádiratot, az ügyészi okoskodást.

— Nincs bizonyíték! kiáltotta diadalmasan. A királyi ügyész ur mindent tud, csak bizonyítani nem. Ne üljenek fel esküdt urak pszichikai momentumoknak! Ne vezesse önöket félre az a sajnos körülmény, hogy a vádlott ellenszenves egyéniség . . . Ebből sokat, mindent lehet következtetni, csak azt nem, hogy bűnös. Hogy haragosa volt a meggyilkoltnak? Hát aztán? Az élet nem azt bizonyítja, hogy azokat mind megöljük, akikre haragszunk! Hogy halálosan fenyegette? Az ilyen szavak gyakran elroppennek az ember ajkáról. Van-e ember, a ki még ne mondta volna, hogy így-ugy agyonütöm ezt az embert? De mi következik ebből? Semmi tisztelt esküdt urak, abszolút semmi . . . Isten mentse meg a törvénykezést attól, hogy minden indulatos szónak komoly jelentőséget tulajdonítson . . . Akkor minden káromkodást bűnvádi eljárás követne . . . Azt talán maga a királyi ügyész ur is megsokallná . . .

És így tovább . . . Az esküdt felmentő

verdictet hoztak, a vádlott még az este otthon vacsorált családjá körében, éppúgy mint védője . . .

A védelemért hétszáz forint volt kikötve. Csontos Imre ugyanis nem volt szegény ember. Apja után négy fertály földet örökölt, s noha a mesterség nem ment jól, a vagyont megtartotta.

Azt ígérte az ügyvédnek, hogy karácsony előtt fizet, mert akkorra vár egy nagyobb summát attól az embertől, akinek a házat eladta.

Az ügyvéd barátságosan hagyta helyben a terminust.

— Jól van, Csontos gazda, a földolog, hogy kimáztunk a hinárból. Nagyon benne voltunk. Az istenfáját, már félni kezdtem . . . A tanuk nagyon rosszul vallottak . . .

Csontos közömbösen hallgatta a beszédes fiskálist. Csak annyit jegyzett meg:

— Nem vallhattak azok semmit reám . . .

— Persze, hogy nem . . . Hogy is vallhattak volna, mikor semmit se láttak.

— Nem is láthattak.

— Persze, hogy nem . . . sötét volt . . .

Csontos felkapta a fejét . . . A szemöldöke összehúzódott. Ingerülten kérdezte:

— Talán a tekintetes ur azt hiszi? . . .

— Én? Ur Isten hova gondol? Már mint én! Aztán nem arról van szó, hogy az ügy-

véd mit hisz, hanem arról, hogy mit beszél . . . Azt hiszem, jól beszéltem . . . Ez a fő . . . Künn vagyunk . . . kutyabajunk . . . Hát nem igaz?

Csontos mogorván nézett az ügyvédre.

— Persze, hogy nem igaz, mondotta fenyegetően . . . Ha az ur azt hitte, hogy én tettem, hát minek vállalta a védelmet?

— Jaj Csontos gazda, mosolygott az ügyvéd, nagy gyerek maga . . . Az ügyvéd tartozik azzal, hogy kimossa a legsúlyosabb bűnöst is . . . Az a mestersége . . . Nem is szabad neki válogatni . . . Ohó fel is kopnék az állunk, ha csupa ártatlanokat védelmeznénk . . . Nem érti azt maga . . .

— Nem is akarom, mondotta a mogorva ember. Azzal sarkon fordult és elment.

Néhány hét múlva megkerült az igazi gyilkos. A csendőrök véletlenül bukkantak nyomra. Egy katonaszökevény cigány volt, meg is vallotta, hogy ő ölte meg azt a legényt a folyó partján.

Az ügyvéd nyugtalanul rázta a fejét.

— Nem hittem, becsületesemre, nem hittem, mondta a segédjének . . . Teljesen meggyőződés nélkül beszéltem a főtárgyaláson . . . Lehet, hogy azért volt sikerem . . . Az embernek nem szabad elfogultnak lenni, még a saját védencével szemben sem. Ugy látszik ez a siker titka . . .

Fráter Loránd és Tarnay Alajos hangversenye.

Jó ideje bírta már a Bajai I. Kath. Nőegylet a nevezett két országos hírvűvésznek abbéli ígéretét, hogy a Nőegylet javára jótékonycélú hangversenyt fognak Baján rendezni. Az a közmondás, hogy »igéret szép szó, ha megtartják, úgy jó« — ez egyszer várakozáson fölülré válta. Szép szó volt az ígéret magában is, és mindenki, akinek egy kis érzéke van a művészi szép zene, meg a mindent magával ragadó magyar nótá iránt, jó előre izgatottan várta azt az alkalmat, mely ily ritka szellemi élvezettel kecsesített. Hát még a valóság!

Mult szombatban futó tűzként járta be a várost a hír: Jön Fráter Loránd Tarnayval! Plakátok hirdették, mindenfelé jelezték, hogy kedden, április 16-án lesz a várvavárt hangverseny.

Ott is voltunk mindnyájan. Talán többen is lehattunk volna...! Nem mintha nagyon szép számmal nem jelent volna meg az a közönség, mely nemcsak szóval érez és szájjal lelkesedik; de azt hinné az ember, hogy többen vannak Baján, kik egy ritka műveltségnek önként kínálkozó alkalmát sietve ragadják meg. De nem panaszkép mondjuk ezt; panaszra csak azoknak lehet okuk, kik távol maradtak.

A hangversenyt Fráter és Tarnay zene- és énekszámai töltötték be. A két művész mindegyike magában véve is önálló, teljes művészi egyéniség, kivel külön is illik foglalkozni.

Tarnay-tól senki sem fogja elvitatni a művészi tartalmat és értéket. Akkor is, mikor Fráternek, vagy a saját dalait kísérte, akkor is, mikor három önálló számot játszott, teljes mértékben kidomborodott az ő művészi mivolta. Mint kísérő, valóban bámulatos dolgot produkál. A dolog természete hozza magával, hogy a kíséret alá van rendelve a vezető éneknek; de Tarnay kíséretében éppen azt kellett csodálnunk, hogy a természete szerint önálló feladatát minő bravuros önállósággal oldotta meg anélkül, hogy a művészi együttjárást megrontotta volna. Pl. a »Szentmiklósi posta« c. dal kíséreténél a postakocsi zörgése, a kürt szava, a »Valamikor« címűben a tavasz és ős hangulatának festése mind egy-egy kis kabinet-darab volt. Hát még a »Száz szál gyertya«! A betyárvilág egész romantikája megnyilatkozott a zenében; fájó érzések, tomboló szenvedélyek revelációja volt ez a muzsika.

Mint külön hangverseny-számot Chopin Fis-dur Nocturne-jét, Chaminate Pierette-jét és Chován 3. számú Fis-moll »Magyar hangulatképe«-ét adta elő. A közönséget a szó teljes értelmében elragadta a mesteri játék. Minden póztól menten, az olesó hatások mellőzésével, istenadta tehetségének erejével mintha nem is nekünk, hanem sajátmagának a gyönyörűségére játszott volna. Igaz, van már neve az országban, s a bajai publikum is már gyönyörködött játékában; de hatásának titka s nyitja mégsem az a jótékony elfogultság volt, melyet az ember, főleg a laikus ember szinte kötelességszerűen előlegez a híres művészeknek, ha alkotásuk magaslatáig nem is tud teljesen fölemelkedni. Tarnay nem előre, hanem utólag hódította meg hallgatóságát azzal a természetes bájjal, azzal a szerény közvetlenséggel, melylyel játszott.

Tarnayról szólva, még egy alkotásáról kell megemlékezni: saját szerzeményű dalainak elénekléséről. Kedves gondolatnak sikerült kivitelem volt, hogy két kuplét és két mūdalt (»A vén kocsis« és »Fogytán a rim«) adott elő. »A vén kocsis« szinte frenetikus tapsot aratott. A közönség alig tudott megválni a művésztől, újra meg újra előhívta s egy szép babékoszorúval lepte meg, melynek kék-sárga — városunk színei — szalagján e fölirat volt: Tarnay Alajosnak — Baja város közönsége.

Méltó vetélytársa hírből, sikerben, művészetben, Fráter Loránd. E név mintha már fogalom, eszmévé magasult volna. Mintha e névnek hallatára a Czinka Pannák, Lavoták, Bihariak is fölkelnének sírjukból — a régmúlt idők legendás alakjai, kik oly idők-

ben, mikor szokásaiban, nyelvében, sajnos még érzelmeiben is oly kevéssé volt magyar a magyar: városról-városra, portáról-portára jártak és legalább nótájában megmentették és megőrizték a magyart a magyarnak. Fráter Lorándnak nemcsak művészete van, de nemzeti hivatása is.

Művészet...! Mintha látnám a magas koturnusban járó exkluzió művészetnek lenéző mosolyát e szónak hallatára. Mintha hallanám azt a szinte szánakozó végítéletet: a magyar nótának, e hamupipókének, nincs mit keresnie a művészetnek templomában.

Oly tárgy ez, melyről lehet beszélni. Nem tagadjuk, hogy a kompozíció mélységét, a zenei szépségek gazdaságát, a harmonia remekelését a dalnak kérésében, a magyar nótában nem találjuk meg mindig; csak hogy, s ezen fordul meg a nótá művészi reputációjának kérdése: csupán a nagy áriákban és oratoriumokban vagy művészet? Majd ha valaki bebizonyítja, hogy a művészet szükségképp nagyszabású, tág keretű, széles medrű — akkor nem vitatom a magyar nótá művészi mivoltát. Majd ha bebizonyítják, hogy az egyszerű százszorszép, a csipkerózsa, a pipacs a maga nemében nem lehet tökéletes virág, hogy a régi népköltési gyűjtemények nem foglalnak magukban oly gyöngyöket, minőket a legnagyobb költők is csak ritkán produkálnak: akkor, de csak talán, vitatkozni lehetne arról, hogy művészet-e Fráter Loránd művészete vagy sem.

Egyébként meg vagyok győződve, hogy ezek az elméleti viták a magyar közönséget mindenkor hidegen fogják hagyni, ha Fráter énekét és hegedűjét hallhatja. Mondjanak a teoretikusok, amit akarnak, a magyar szívből Fráter Loránd magyar nótái mindig összhangot fognak kelteni. Nekünk magyaroknak még a nótában is megvan a magunk külön helyzete. Származásunkra, nyelvünkre, szokásainkra nézve szinte teljesen izoláltan állunk Európa népei közt; történelmünk merőben különbözik más népekétől; kedélyvilágunknak mások az alkotó elemei. Már most csoda-e, ha minden egyéb népekétől teljesen különbözik a magyar dal, a magyar zene is, mely a magyar kedélynek megnyilatkozása, a magyar történelemnek tükröződése, a magyar fajnak ősi tulajdona, a magyar nyelvnek az ő saját ritmusa szerinti alkalmazása? Szóval, Fráter Loránd művészetét magyar nemzeti szempontból kell elsősorban fölfognunk. Ez az egyedüli helyes álláspont, melyből ezt a művészetet meg szabad itélni. Gyönyörűen fejezi ki ezt az igazságot Szabolcska Mihály »A Grand Cafében« c. hangulatos költeményében. Egy cigánybanba vetődik Párisba, a Grand Caféba, s ott a fényes csarnokban, igazi cigány érzéssel játssza el a »Kondorosi csárda mellett« c. nótát.

„Mennyi érzés, mennyi bánat,
Szíve van tán a nótának,
Oly szomorun sirdogálja
Miben áll a mulatsága
Kondoroson a bojtárnak,
A bojtárnak.”

De a »fényes urak, asszonyságok« nem értik a mi magyar muzsikánkat, nem figyelnek a nótára,

„Nevetgélnek, beszélgetnek,
De ők arról nem tehetnek.
Tudja a jó Mindenható,
Mi van azon sirmivaló,
Hogy a ménes ott délelget
Valahol egy csárda mellett,
Csárda mellett...”

Ez a magyarázata, ez az alapja Fráter hatásának: a magyar szív érzése. Magyar az ő művészete, a mi művésznünk, a mi dalosunk ő. Mi megértjük örömet-buját s tudunk lelkesedni nótáin. Busultunk, mikor az ő lágy, behizelgő, simulékony hangja elsírta: »Beteg vagyok, édesanyám« — és örültünk a vidám »Enyelgés«-nek. Aggódva vártuk a »Szentmiklósi posta« hírt. elábrándoztunk álmainkon, melyeket a »faluvá szépült« város akác-favirágai juttattak eszünkbe, s a vén betyárral együtt lelkesedtünk, tomboltunk. Főleg ez utóbbi dal igazán a szívünkbe markolt. Azt a hatást, melyet a dal, a hegedűszó s a kíséret e nótá végén keltett, leírni lehetetlen. Legjobban azzal jellemezhetjük, hogy a mű-

sor végével egyetlenegy lélek sem emelkedett föl helyéről: oda voltunk varázsolva, szinte el sem akartuk hinni, hogy ennek a tündéri mulatságnak már vége legyen...

Fráter Loránd is kapott emlékebe egy hatalmas babékoszorút, szalagján e fölirattal: A magyar dalok művészenek — Baja város közönsége.

(f.)

Színház.

Szulamith.

Ápril. 12.

Pénteken került színre jóformán egész üres ház előtt. A kis számú közönség különösen Ruzsinszki, Szalontai és Szabó József szép énekében és kiváló játékában gyönyörködött. Nem hagyhatjuk szó nélkül Nagy Imre, Faragó és Márkus játékát, kik a kérők szerepében izlástelen és túlzott mókáikkal inkább bosszúságot, mint derűtséget keltettek. A közönség a színházban és az alakításokban jóízűt keres, nem pedig vásári komédiát.

Kisértetek.

Ápril. 13.

Ibsen méltatásához Brandes tollára lenne szükségünk. E referádák kerete különben is szűk ahhoz, hogy behatóbban foglalkozzunk a nagy norvég költővel és csodás konstrukciójú darabjával. A Kisértetek különben is némi tekintetben elüt a többi Ibsen daraboktól, nincs meg benne az a sajátos homályosság, mely Hedda Gablert, Nórát, a Tenger asszonyát és a többi színműveit annyira jellemzi. Az átöröklés teoriáját fejtegeti és a szülők vétkeiért bűnhődő gyermekek sorsát festi rettentő, idegizgató színekkel és markáns vonásokkal. Az előadás, mely elé érhető érdeklődéssel tekintettünk, nagyjában kielégítette várakozásunkat és örömmel regisztrálhatjuk, hogy a főbb szereplők többé-kevésbé átérték az író tendenciáit és igyekeztek realis színezést adni alakításaiknak. Könyves egynémely túlzástól eltekintve tökéleteset nyújtott és méltán rászolgált arra az őszinte elismerésre, melyben a közönség részesítette. Erre a magaslatra nem tudott felemelkedni sem Veszpréminé, sem Farkas. Veszpréminé nem tudott szerepébe életet önteni, hideg és szenttelen volt végig. Farkas pedig, a ki néha eltalálta az igaz hangot, örökösen éreztetni akarta a közönséggel, hogy ő most intrikus szerepet játszik és titokban le-lekacsintott a közönségre és nagyon is magyarázta, hogy Engstrand egy közönséges képmutató. Viszont Bogyó a lelkész szerepében mindvégig illúziót tudott kelteni. Naiv volt és egyszerű, mint a hogy a szerepe meg kívánta. Kisebb szerepében még Markovics tűnt ki természetes és kifogástalan játékaival különösen az utolsó felvonásban, mikor értesül születése titkáról és modort változtat, drámai erővel hatott.

Ingyenélők.

Ápril 14.

A vasárnapon szokásos népszínmű helyett Vidor Pál népszínműnek keresztelt életképe ment kevés közönség jelenlétében, amely igen kevéssé mulatott jól. Része volt ebben a vonatott előadásnak, a szerep nem tudásnak és hasonló jóknak. Csak Szalontai Ferike magasodott ki messze a többi fölött, de ő is csak játékaival mely színes, temperamentumos. Azonban éneke semmiképp sem gyújtott, hiszen oly kevéske a hangja és oly fogyatékos az énektudása, hogy alig hallottuk, ha a zenekar kísérte. Váradi Jolán és Veszpréminé apró szerepekben jók voltak. A férfiak közül szépen

énekelt és játszott *Marton Mihály*. *Könyves Jenő* túlságosan előkelő volt »András bácsinak.« A pesti rendőrből a kedély helyettesíti az intelligenciát. *Fodor Oszkár* mint naturbursch is jól megállta helyét. A »Csengőérc« dalkör tagjai *Nagy, Bogyó, Márkus* és *Lugosi* nem voltak kedélyesek. *Farkas Béla*, ez a talpig színész nem találta el a sváb dialektust és így nem keltett hatást.

Jánosregiment.

Ápril. 15.

Nagyon német és nagyon értéktelen. A közönség csak szankcionálta azt a bukást, a mit ez a darab a Vígsházban ért. A közönség mulattatásáról egyébként inkább a szereplők, mint a szerzők gondoskodtak, különösen *Nagy Imre*, a ki kifogyhatatlan humora állandó derűtségben tartotta a házat. Ki kell még emelnünk a nők közül *Veszpréminé, Markovics* és *Váradi*, a férfiak közül pedig, *Könyves, Fodor* és *Farkas Béla* játékat.

Milliárdos kisasszony.

Ápril. 16.

Szépszámú közönség előtt adták kedden *Strausz József* bájos zenéjű operettjét, a *Milliárdos kisasszony-t*. A cselekmény vajmi sovány és a libretto ríktó szegénységéért csak a fülbemászó zene kárpótol. Egymásután váltakoznak a szebbnél szebb számok és különösen kiemelkedő az első felvonás gyönyörűen felépített fináléja, a második felvonás graciózus menuette és a harmadik felvonást befejező trió (»Nálunk ez így szokás.«)

A szereplők egytől egyig jól játszottak első sorban a címszerep kreálójá *Aradi Aranka*, aki énekben és játékban a legjobbat nyújtotta. Szalontai *Ferike* ennivaló masamód volt; kár, hogy betét gyanánt az agyoncsépelet panamakuplét énekeltek vele.

A *Feigenbaum* és társa házasságközvetítő cég szerepét *Bogyó* és *Nagy* adták állandó derűtségben tartva a közönséget igazi kabinetalakításukkal és rituális kiszólásaikkal. Az ensemblét kiegészítette *Mezei Margit* egy fiatal özvegy, és *Szabó* a fess huszárhadnagyot ábrázolva.

János vitéz.

Április 17.

Szerdán, 17-én, a *Kacsóhék János vitéz* e. nagyszerű daljátéka került előadásra. Az estnek megvolt a maga szenzációja, az t. i., hogy *János vitéz* szerepét férfi játszotta el. *Papp Mihály* a Király Színház jeles művésze mutatkozott be e szerepben s mondhatjuk, sokkal szívesebben láttuk az ő igazán művészi játékát, benne az igazi juhászt, majd a temperamentumos huszárt, mint bármelyik primadonna kétes értékű hasonló zsánerű alakítását. A vendég művészt igen melegen fogadták s a kapott tapsokkal meglehet elégedve. Partnere: *Aradi Aranka* szintén sikert aratott. *Bagó* szerepét *Kalmár* játszotta. Ha *Kalmár* olyan jól tudna játszani, mint énekelni és ha *Bogyó* olyan jól tudna énekelni, mint játszani, úgy meglehetnének elégedve egymással. *Kalmárnak* le kellene szoknia arról a rossz szokásáról, hogy, vagy kell, vagy nem, egyik

kezét minduntalan a mellére teszi, a másikat pedig ugyanakkor kiterjeszti. Egyszer-kétszer ez helyén való lehet, de sűrűn alkalmazva azt az impressziót teszi, hogy valami madzagot mér rőf nélkül. — *Ruzsinszky* énekszámait, mint mindig, ezuttal is tetszettek. A gonosz mostoha szerepében *Tarnai Lidia* remekelt.

Az előadást egy kis kellemetlen incidens is megzavarta. Az első felvonás vége felé, amikor a toborzó huszárok a falu szépétől szalaggal felékesített zászlóval kivonulnak, a zászló szalagja beleakadt az egy jóra való istállóba se való gázlámpa vasrudjába, annak épen az égőjénél. Tartani lehetett tőle, hogy a szalag lángot fog s akkor kész a pánik. Egy-egy ijedt »juh!« is volt hallható a kóristanók részéről, amikor sikerült a szalagot kibogozni s így a kis ijedtségnek véget vetni.

Doktor úr.

Ápril. 18.

Molnár Ferencnek ez a bohósága, mely csütörtökön ment üres ház előtt, éppenséggel nem tartozott a legjobb előadások közé. A szereplőkön, talán a közönség csekély száma miatt bizonyos kedvetlenség, únottság volt észlelhető. Maga *Papp Mihály* a vendég művész sem tudta fölmelegíteni a közönséget. A mindig jó *Fodor Oszkár* is szinte csak lézengett a színpadon s csak akkor látszott fölelevenedni, amikor imádjójával csokolódzhatott. De ezt meg, a jóízű rovására, túlzásba vitte. A többi szereplők közül csupán *Lugosi* és *Markovics* váltak ki.

A jövő hét műsora. Április hó 20-án Tancos regiment.

21-én d. u. Legvitézebb huszár.

21-én este Náni.

22-én Milliárdos kisasszony.

23-án Casanova.

24-én Próbaházasság.

25-én Szép Heléne.

26-án Tökéletes feleség.

27-én Három testőr.

Karcolat.

Az ad hoc *Színházi Hivadó* a f. évi április 17-iki számában beharangozva a *János vitéz* előadásának, egyebek közt ezt írta: „*Ruzsinszky Ilona* a király leányt éneklé a tőle megszokott precizitással.“ Bravó! Megvan tehát a precedens, hogy jövőre ilyen kritikák jelenhessenek meg:

No. 1. *Könyves Jenő*, mint *Oswald*, mesésen fogja megoldani feladatát. De hisz ez neki nem is lesz kunszt, mert három hétig pathologiai tanulmányokat végzett.

No. 2. *Váradi Jolán* pompásan fog beleilleszkedni az ensemble-ba. A toalettje is gyönyörű lesz.

No. 3. Tisztelt közönség! Látták Önök *Aradit*, mint *Iluskát*? Nem? Tessék ma színházba jönni, bizony Isten remekelni fog.

No. 4. *Kalmár* ezen az estén felül fogja műlni önmagát. Közkívánatra kivágja a magas C-t.

No. 5. *Nagy Imre*, hm, *Nagy Imre*! Fogalmuk sincs önöknek, mit fog az ma a színházban véghez vinni! A közönség hempergni... mit mondtam? hempergni? — *fejrengeni* fog a kacagástól.

HIREK.

Személyi hir. A főispán édes anyja: özv. *Ambrozovics* Béláné úrnő, mint értesülünk, két hónapi időtartamra városunkból elutazott. Az előkelő úrnő több havi ittléte alatt meleg érdeklődéssel viseltetett városunk minden társadalmi mozgalmá iránt. Szívvel kívánjuk, hogy jó egészséggel felfrissülve érkezzen hozzánk vissza.

Czitó őrnagy távozása. F. hó 17-én este távozott városunkból új állomás helyére, Debrecenbe az ezredparancsnokká kinevezett *Czitó* Károly m. kir. honvédőrnagy, kit ama két év alatt, melyet városunkban töltött, rokonszenves megjelenésével, előzékeny modorával még szorosabbra fűzte ama kapesokat, melyek városunk közönségét a helybeli tisztai karral összefűzték. Tisztársái az egyenes lelkű, őszinte följobbalót, a példás katonát tisztelték benne, városunk közönsége pedig társadalmi életünk egyik kedves tényezőjét vesztette el benne és nevében, kinek mindig derült kedélye, lebilincselő modora sokáig emlékezetes marad a bajaiak előtt. — Utódja *Jankovich* Béla huszárszázados lesz.

Ifjúsági hangverseny. A főgimnázium ifjúsága folyó hó 28-án d. u. színi-előadással egybekötött hangversenyt rendez, melyre legközelebb külön meghívókat küld szét az intézet igazgatósága. A részletes műsort jövő számunkban fogjuk közzé tenni.

Kisorsolás. A polgári olvasó-egyesület a következő 10 darab. 100 korona értékű házrészvényt sorsolta ki: 64, 85, 104, 109, 114, 118, 131, 148, 187, 214. A kisorsolt részvények és az 1906. évi szelvények 1907. május 1-től kezdve naponta az egyesület helyiségében lesznek beváltva, illetőleg kifizetve.

Ifjúsági hangverseny. Az állami tanítóképző ifjúsága május hó 4-én táncmulatsággal egybekötött jótékony célú hangversenyt rendez. A hangverseny részletes műsorát lapunk közelebbi számában adjuk közzé.

A felső légzőutak katarrhusai és köhögés ellen a »Sirolin-Roche« segít. Tartalmazza a rég bevált creoset-szerek összes gyógyhatásait. Nem izgat és teljelen meregtelen. A mellett pedig oly jóízű, hogy hónapokon át szívesen használják. Gyógytárakban kapható.

Apró hírek. Kellemetlen látogató. F. hó 12-én *Suhajda* János elment *Szuszits* György bognár iparoshoz, hol előbb barátságosan beszélgettek, majd a bognár-műhelybe tértek, hol kettőjükön kívül más nem volt. *Suhajda* ezt látva, felkapta a bognár-baltát és *Szuszicsot* torkon ragadva, tőle pénzt követelt, állítólag alkuszdíj címén, s őt a baltával ütlegelni kezdte. *Szuszits* azonban az ütéseket kezével felfogta s lármát csapott, mire befutottak a házbeliék s az erőszakoskodásnak véget vetettek. *Suhajdát* feljelentették zsarolásért.

Baleset. F. hó 12-én este a személyszállító hajó érkezésekor *Beke* Gyula matróz a 448. számú uszályhajó nyitott raktárába belelépett és lezuhant. Jobb oldalán erős zuzódás érte, melynek gyógyulása 3 hetet is igénybe vehet.

Elgázolás. F. hó 13-án *Csility* Sándor kocsis az Erzsébetkirályné-utcában kocsijával elgázolta *Pléi* Sebestyenné regőcei lakost. Balkarja eltört. *Csility* ellen feljelentést tettek.

Lopás. F. hó 16-án d. u. fél egy óra tájban a városi bérházban levő *Bayer* Hermin-féle dohánytőzsdé ajtáját a rendőrség véleménye szerint egy utazó betörő álkulcsal kizárt. és 55 korona készpénz és 80 korona értékű 10 filléres postabélyeg ellopása után még a d. u. 1 órai vonattal Zombor felé szökött. Az

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulózis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona

ismeretlen tettes kilétének megállapítása és elfogatása iránti intézkedés megtéte.

Ingyen gyümölcsfák. A »Bajai Gyümölcsészeti Egyesület« az ősszel megkezdett ingyen fák kiosztását f. hó 18-tól ismét folytatja. Előjegyzéseket felvesz: Lerner Antal úr, Atilla utcai lakásán.

A Bajai II. Szent Antal Temetkezési Egylet f. évi május hó 5-én délután 3 órakor (a felsővárosi Flórián-utcai iskola helyiségben) rendkívüli közgyűlést tart. Tárgyak: Az egylet erkölcsi és anyagi helyzete. Egy üresedésben levő választmányi tag állás betöltése. Esetleges indítványok.

Belga és Francia tőke Magyarországon. A »Belga Francia Pénzesport«, mely tudvalevőleg Belgium és Franciaország legnagyobb pénzintézeteinek szindikátusaiból áll, a magy. szent korona országainak területén való elhelyezésre 100 millió arany frtot engedélyezett. Európa ezen leghatalmasabb pénzesportja a készpénztőke folyósításával Budapest legtekintélyesebb bankárját a Róth Bankházat bizta meg. Felhívjuk a T. olvasó közönség figyelmét a főváros eme legnagyobb Bankházának lapunk mai számában közzétett Hirdetményére.

Bácsbodrog vármegye háziipara. A Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesület háziipari ügyosztálya az 1906—7. év telén a következő községekben rendezett háziipari tanfolyamot: Dunacséb, Titel, Bácsföldvár, Óbecse, Mohol, Katymár és Militics. Az itteni tanfolyamok működésének befejezése után a háziipari szövetséget fogják megalakítani és így a már meglévőkkel együtt a vármegye területén 25 háziipari szövetséget fog működni. A bajai gazdasági szaktanár a tél folyamán Bácsalmáson, Csávolyon, Bátmonostoron és Nagybaracsán háziipari tanfolyamokat rendezett. A tanfolyam tárgya kosárfonás volt, részt vett 119 tanuló, összesen készült 2478 darab kosár.

A közönség figyelmébe. A helybeli postahivatal főnöksége az alábbi figyelemreméltó sorok közlésére kért fel bennünket:

Tapasztaltam, hogy a postát igénybe vevő t. közönség a Budapestre szóló levélpostai küldeményein az utca megnevezésén kívül a kerület számát nem jelöli meg. Minthogy a Budapestre szóló levelezést a postahivatalban a levéltovábbítással megbízott tisztviselőnek kerületenként ki kell dolgoznia, mely munka nagy idővesztéssel és késedelemmel jár azon esetben, hogy ha a t. közönség a kerület számát megjelölni elmulasztja: ennél fogva felkérem a t. közönséget, hogy saját

érdekében az esetleges késések elkerülése végett a Budapestre szóló levelekre a kerület számát is jegyezze fel. Baján, 1907. április hó 8-án. Marczell Andor hiv. főnök.

Magyar otthon. Elsőrangú penzió. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett különbejáratu szobák. Rézágak, fürdők, lift. Olesó árak. Főherceg Sándor-utca 30. sz. Budapest.

Vissza az elhagyott hazába. Jó lesz megszívlelni az alábbi sorokat azoknak, akik még mindig Amerikába vágnak. Az amerikai új törvényen kívül újabb ellensége akadt a bevándorló magyaroknak a gyárosok szervezésében is. Egy idő óta ugyanis rendkívül heves agitáció folyik, hogy egy gyár és mezőgazdasági üzem se fogadjon föl magyarországi munkásokat. Nagyon sok kivándorolt honfitársunk kénytelen e miatt visszatérni az elhagyott hazába. Amerikából azt írják, hogy négyezer magyar kelt utra, hogy hazajöjjen. Mintegy kétezer már Hamburgon keresztül meg is érkezett. Keservesen panaszkodnak ezek a szegény emberek, hogy a csalódás miatt jöttek vissza, amely az amerikai földön érte őket. A hazatérőket öt külön vonat hozta.

Tavaszi gyógyítások. Az életet ébresztő tavasz meleg napsugaraival földünk minden élő szervezetére hihetetlen hatással van. Életet ad és életet vesz! Különösen utóbbit bizonyítja sok embertársunk szomorú kimulása, a kik áldozatai a márciusi nagy ébredésnek. Mert a tavaszi meleg nemcsak a test élettani sejtjeit szaporítja, hanem ilyenkor a test emésztő kóros sejtek is rohamosan fejlődnek és pusztítják a testet. Ez okból leginkább tavasz idején szorul a szervezet az orvosi tudomány támogatására, mely hivatva van a test ellenálló képességét öregíteni és netalán fenálló betegségeket körülhatárolni, visszaszorítani. Az uralkodó orvosi irányok között ezen hivatásnak legtökéletesebben felel meg a vérgyógyítás (Hemopatia), mivel ez élettani új és tökéletes vért ad a testnek, a vérkeringést rendbe hozza és az összes szervek táplálkozását emeli, ezzel egyszersmind a szervezet ellenálló képességét növeli. Ezen gyógymód megalapítója dr. Kovács J. fővárosi orvos, kinek e célra berendezett intézete van Budapest, V., Váci-körut 18. szám alatt. Mindazok, a kik köszvény, görvélykor, asthma, szív-, gyomor-, vese-, ideg- vagy vérbajban szenvednek, teljes bizalommal forduljanak ezen hírneves orvoshoz, mielőtt valami gyógyfürdőbe vagy gyógyintézetbe mennének. A kezelés igen egyszerű, kellemes, minden viszonyok között alkalmazható, hivatási zavarokat nem okoz.

Darányi a gyümölcsstermelés érdekében. Évek óta már érzékenyen sujtják gyümölcsstermelésünket a kárttevő bogarak és gombák. Ez indította Darányi Ignác földmívelésügyi minisztert arra az elhatározásra, hogy Nagybányán, ahol a legértékesebb gyümölcsösök vannak, kísérleti telepet létesít s ott megmutatják a kertészkedő gazdáknak, hogyan kell védekezni e kárttevő bogarak és növények ellen. Ha a nagybányai kísérleti telep sikerül s eredményt mutat föl, akkor ennek a mintájára több ilyen telep is létesül. A miniszternek szándéka ugyanis utat-módot találni arra, hogy a sok bajjal küzdő gyümölcsstermelőknek olesó és biztos útmutatást nyújtson gyümölcsstermelésük megvédésére.

Segédszerkesztő: Wagner Antal.

Köszönetnyilvánítás.

Alulírott, hálás köszönetemet nyílvanítom mindazoknak, akik engem és családomat, felejthetetlen drága nőm elhunyt alkalmából mérhetetlen gyászunkban vigasztalni, illetőleg a temetésen megjelenni kegyesek voltak.

Rapesák Antal
és gyermekei.

Hirdetmény.

A „Bajai Kereskedelmi és Iparbank“ ezennel közhírré teszi, hogy az igazgatóságnak egy főnyereménynek alapszabályszerű hovatordítása iránti javaslata 1907. április hó 25-től kezdve a hivatalos órák alatt az intézetnek hivatalos helyiségében megtekinthető. =

Hasított és gömbölyű

ÁKÁCFÁ-KARÓK

nagyobb mennyiségben kaphatók

Gergely Benőnél, Baján.

Ugyanott ákác-rözsze is kapható szintén nagy mennyiségben.

4 3

Első cs. és kir. osztrák magyar kizárólag szab. viharmentes.

HOMLOKZAT FESTÉK-GYÁR

KRONSTEINER KÁROLY

Bécs III. Hauptstrasse 120 saját házában.

Kívánatra ingyen próba mintakönyv prospektus.

Kronsteiner-féle új zománc HOMLOKZAT-FESTÉKE hatás. védve.

Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható, viharmentes, tűzálló, zománcozott, csak egyszerű mázolás. Jobb, mint az olajfesték. Évek során szállítja cs. és kir. uradalmak, katonai és civilintézeteknek, vasutaknak stb. Minden résztvevő kiállításon első díjjal jutalmazva. Legelőbb festék homlokzatra belterületre, különösen iskolák, kórházak, templomok, kaszárnyákhoz stb. és mindenféle más tárgyhoz. Egy négyzetméter ára 2¹/₂ kr. Meglepő eredmény. HOMLOKZAT-FESTÉK viharmentes, mészből, oldható, 49 minta olajfestékkel azonos klgr.-ja 12 krtól följebb.

Főelárusítók: Wagenblatt és Henerári Baja.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

AGNES-

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olesó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légeső- és húgyszervi betegségeknek. 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségektől is, mint typhus, cholera, megkíméltettek azok, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legelőbb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára más-félliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olesóbb; hogy az Ágnes-forrás vizet a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható.

A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

KEDVELT BORVÍZ!

Főraktár: DRESCHER GYULA úrnál Baján.

Hirdetmény.

100.000.000 belga és francia tőkét folyósítottunk, Magyarország területére!

RÓTH BANKHÁZ

== BUDAPEST ==

BANK-KÖZPONT:

M. kir. Opera-Bazár Palotája.

Folyósítunk:

Törlesztéses kölcsönöket földbirtokra és bérházakra 10—75 éves törlesztésre 3%—3½%—4%—4½%-os kamatra készpénzben.

Jelzálog kölcsönöket II-od és III-ad helyi betáblázásra 5—15 évre 5%-al, esetleg 5½%-kal.

Személy és tárca váltóhitelt iparosok és kereskedők részére, valamint minden hitelképes egyénnek 2½—10 évi időtartamra.

Tisztviselői kölcsönöket állami, törvényhatósági, községi tisztviselőknek és katonatiszteknek fizetési előjegyzésre kezes és életbiztosítás nélkül. Ugyanezeknek nyugdíjaira is. Értékpapírokra, vidéki **pénzintézetek** és vállalatok **részvényeire** értékük 95%-áig kölcsönt nyújtunk az Osztrák-Magyar Bank kamatlába mellett értékpapírok lombardirozására reservált több százezer korona erejéig.

Konvertálunk bármely belföldi pénzintézet által nyújtott jelzálogos — törlesztéses, — személy és váltó-kölcsönt.

Mindennemű bel- és külföldi értékpapírt napi árfolyamon veszünk és eladunk.

Tőzsde megbízásokat a budapesti és külföldi tőzsdéken lelkiismeretesen és pontosan teljesítünk, mindenkorí föltétlen eredménnyel.

Pénzügyi szakba vágó **minden reális ügyletet** a legnagyobb pénzesportoknál levő összeköttetéseinknél fogva legelőnyösebben bonyolítjuk le.

Díjtalanul nyújtunk bárkinek szakszerű **felvilágosítást.**

Bankházunk képviselőjére megbízható egyéneket felveszünk.

(Válaszbélyeg mindenkor mellékelendő.)

Bankhelyiségeink Budapesten:

VI., Ó-utca 15. sz. és Lázár-utca 16. sz. alatt vannak.

Hirdetmény.

Az ujvidéki izr hitközség, mely 600 családból áll, a marhavágatási díjat (Gabella) beszünteti oly célból, hogy minél több mészárosnak alkalmat nyújtson a helyben való kóserhus árusításra. A vágatási díjak beszüntetése folytán a kóserhus-árusítás felekezeti szempontból semmiféle költséggel sincs össze-kötve.

Felhívjuk ennél fogva a t. mészáros urakat, hogy helyben — hol jelenleg csak egy kóser mészárszék letezik — ilyen mészárszéket nyissanak, mert annak feltétlen jövedelmezőségre van kilátása.

Az elüljáróság.

3—3

90

1907.

Pályázat.

A bajai izr. hitközség iskoláinál az **iskolaszolgai állás**, mellyel a **templomportási állás** is össze van kötve, leköszönés folytán betöltendő lévén, arra pályázat hirdettek.

Az iskolaszolgai állás javadalmazása évi 500 korona, szabad lakás, világítás és téli fűtés.

A templomportási állás javadalmazása évi 200 korona.

Pályázók kérvényeiket, melyben koruk, családi állapotuk és polgári állásuk ki van tüntetve, **f. évi május hó 31-ig a hitközségi irodába** nyujtsák be, hol a szolgálati feltételek megtekinthetők.

Az állás **f. é. július hó 1-én** elfoglalandó.

Baján, 1907. április hó 15.

A bajai izr. hitközség elüljárósága:

Lengyel Manó Dr. **Bruck Samu**

hitk. jegyző.

hitk. elnök.

Hirdetések

felvételnek — a kiadóhivatalban.

Ezen sorsjegyeket eladjuk letétre 15 korona ovadék lefizetése ellenében pontosan a hiv. napi árfolyam szerint, a hátralekos összeg után jutányos kamatot számítottunk.

2 Millió

és

200.000 kor.

Vidéki ügynökök, kik sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával foglalkozni óhajtanak, magas jutalék mellett felvételnek.

fő- és melléknyereményre 1 drb évente 6 huzásban játszó játszik évente, a ki konvertált jelzálogbank sorsjegyet vásárol.

HAVI BEFIZETÉS DARABONKINT

18 havi részletfizetésre á 8 kor. 75 fill.	25 havi részletfizetésre á 6 kor. 70 fill.
33 „ „ á 5 kor. 35 fill.	42 „ „ á 4 kor. 50 fill.

Legközelebbi **300.000 kor. főnyeremény**nyel április 25-én huzás lesz.

Az eredeti sorsjegyek a befizetés tartama alatt tűzmentes pénzeszkrenyeinkben őrzik és a t. vevők által bármikor megtekinthetők.

Legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell 140 korona, azonkívül egy a további huzásokra jogosító nyeremény-jegy, mely szintén 6 huzásban játszik évente és ennek értéke 35 korona. Már az első részlet beküldése ellenében kiadjuk a sorozat és számot tartalmazó részletet (törvényes okmányt), melynek birokában az egyedüli és kizárólagos játékjog a vevőt illeti.

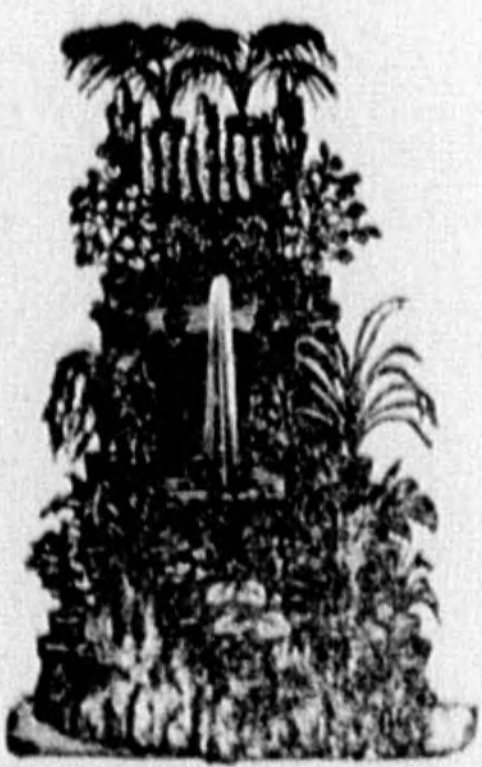
A hiteles sorsolási értesítőt minden hó 1-én és 15-én küldjük meg t. vevőinknek.

ÁLTALÁNOS BANK RÉSZV.-TÁRS., Budapest, VII., Erzsébet-körút 39.

Rohitschi „Stiria-forrás”gyógyvíz

Gyomor-daganat és görcsök, Orvosilag ajánlva!
Bright vese-gyulladás,
Torok- és gége-hurut,
Gyomor- és bélhurut,
Húgsavas diathesis,
Czukros vizezés,
Kiváló Emésztési zavarok és gyógyhatás! Májbajok ellen.

Nagybani raktár Magyarország részére:
Hoffman József, Budapest, Báthory-u. 8.

3—2

A legújabb jelensége a XX. századnak az újólag javított

BACHMANN-féle VIRÁGBARLANG

akváriummal és önműködő szökőkúttal. A legszebb szobadisz. A szökőkút tisztítja a szoba levegőjét, ennél fogva nélkülözhetetlen.

75 cm. magas . . . 23 K 50 f.	100 cm. magas . . . 29 K 25 f.
125 „ „ . . . 35 K — f.	150 „ „ . . . 40 „ — f.
175 250 cm. 45 K — 60 K-ig.	

Pálmagvár **BACHMANN H.**

Leipzig—Connevitze 190.

Biedermannstrasse 20.

Széküldés a pénz előleges beküldése mellett. — Árjegyzék ingyen és bérmentve kapható.